

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 10 juni 1943 kl. 5 e. m.

*Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner
om vissa åtgärder för åstadkommande av kontroll över
självdeklarationspliktens riktiga fullgörande.*

(2:a avd.)

Till bevillningsutskottet ha hänvisats följande motioner, avseende vissa åtgärder för åstadkommande av kontroll över självdeklarationspliktens riktiga fullgörande, nämligen:

1) de likalydande motionerna nr 5 i första kammaren av herr *Bondeson* och nr 13 i andra kammaren av herr *Nilsson* i Göingegården m. fl., vari hemställt, »att riksdagen ville för sin del besluta, att i taxeringsförordningen skyldighet stadgas för sjukkassor och därmed jämställda att lämna uppgift om de belopp, som såsom ersättning för fullgjorda tjänster, uppdrag eller annat dylikt utbetalats till jämväl andra än de hos institutionen anställda, samt att riksdagen i skrivelse till Konungen ville begära, att ämbetsverk, som inregistrera samfälligheter, skola härom liksom ock om förflyttning av styrelsens för samfälligheten säte och om upplösning av samfälligheten lämna upplysning till taxeringsnämndens ordförande i det distrikt, där samfälligheten skall taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt»; samt

2) motionen nr 179 i andra kammaren av herr *Witzell*, vari hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t föreslå åtgärder för åstadkommande av effektivare kontroll i beskattningsavseende över vissa näringsutövare.

Beträffande motiveringen för de i motionerna framställda yrkandena får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna.

Enligt 33 § taxeringsförordningen föreligger skyldighet att meddela uppgift till ledning för annans taxering bl. a. för arbetsgivare beträffande de förmåner i avlöning, arvode eller annan ersättning för utfört arbete eller i pension, som av honom utgivits. Jämlikt 35 § 2 mom. är efter anmaning av landskamrerare idkare av jordbruk, skogsbruk eller rörelse skyldig avlämna uppgift om belopp, som han utbetalt till namngiven annan näringsidkare, därest beloppet är av beskaffenhet att i mottagarens hand utgöra intäkt av jordbruksfastighet eller av rörelse.

I beskattningsorganisationssakkunnigas betänkande med förslag till ändrad organisation av beskattningsnämnderna och förstärkning av landskonto-

rens arbetskraft m. m. (Statens offentl. utredn. 1942: 49) har föreslagits ändring i 35 § 2 mom. bl. a. i så måtto, att idkare av jordbruk, skogsbruk eller rörelse efter anmaning av taxeringsintendent skall vara skyldig avlämna uppgift jämväl om till andra näringsidkare, som icke äro i anmaningen namngivna, utbetalda belopp av ovan angiven beskaffenhet.

I de likalydande motionerna I: 5 och II: 13 har anförts bland annat, att i fråga om de s. k. fria yrkena taxeringsmyndigheterna i stort sett vore hänvisade till att bygga taxeringarna på den skattskyldiges egna uppgifter utan möjlighet att utöva erforderlig kontroll. Vissa läkares honorar utgjordes i relativt stor omfattning av sjukkasseutbetalningar. För veterinärer härrörde deras intäkter i viss utsträckning från utbetalningar av försäkringsbolag. Om dessa institutioner bleve ålagda att efter samma grunder som gällde för arbetsgivare i fråga om anställda lämna uppgift om vad ovannämnda skattskyldiga uppburit i arvoden eller honorar, skulle vinnas icke blott att kontroll kunde utövas över att dessa skattskyldiga upptagit de uppburna beloppen i sina deklarationer utan möjligen även att någon ledning kunde erhållas för bedömande av andra likställda skattskyldigas uppgifter i deklarationerna.

Vidare har i sistnämnda motioner framhållits, att ett flertal föreningar och andra samfälligheter icke avlämnade självdeklaration, ehuru sådan skyldighet ålåg dem. En möjlighet att erhålla kontroll i detta hänseende skulle vara, att vid inregistrering av nybildad förening eller annan samfällighet, resp. vid förflyttning till annan kommun, uppgift därom lämnades till taxeringsnämndens ordförande i det distrikt, inom vilket samfälligheten skulle taxeras till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

I motionen II: 179 har anförts, att utövare av fria yrken, såsom läkare, tandläkare, homeopater, veterinärer, advokater, sjukgymnaster, författare och artister m. fl. praktiskt taget ginge fria från varje slag av kontroll med avseende å sina deklarationer. Skattelagstiftningen hade åstadkommit möjlighet att utöva sträng kontroll över arrangörer av nöjeställningar för att därigenom kunna indriva nöjesskatt. Det borde vara möjligt att på liknande sätt utöva kontroll över näringsutövare av nu antytt slag.

Frågan om en förbättring av taxeringskontrollen har upptagits till behandling jämväl av riksdagens revisorer i deras för budgetåret 1941/42 avgivna berättelse (s. 106—110). Revisorerna, som verkställt undersökning rörande det sätt, på vilket taxeringskontrollen för närvarande handhaves, ha därvid funnit stora skiljaktigheter föreligga emellan de olika länsstyrelserna i berörda hänseende. Revisorerna hava anført, att hos vissa länsstyrelser ifrågasvarande kontrollverksamhet syntes hava varit av förhållandevis mycket ringa omfattning. Utan att ingå på frågan, vilka omständigheter, som i de särskilda fallen kunde hava föranlett detta, ville revisorerna framhålla, att taxeringskontrollen — särskilt i nuvarande statsfinansiella läge — uppenbarligen måste ägnas allra största uppmärksamhet. Revisorerna ha vidare erinrat om att frågan om en effektivisering av denna kontroll torde komma att behandlas i

samband med det av beskattningsorganisationssakkunniga framlagda förslaget. Därvid syntes även böra uppmärksammas frågan om i vilken utsträckning kontrolluppgifter borde lämnas till taxeringsmyndigheterna från bland annat de olika krisorganen.

I likhet med riksdagens revisorer finner utskottet, att frågan om taxeringskontrollen bör ägnas den allra största uppmärksamhet. Att taxeringskontrollen beträffande skattskyldiga i allmänhet icke för närvarande är fullt effektiv torde vara otvivelaktigt. Till icke ringa del torde detta bero på den stora ökning i arbetsuppgifterna som de nu rådande förhållandena och på grund därav införda nya skatteformer medfört för såväl länsstyrelserna som beskattningsnämnderna, beträffande vilka uppgifter den tillgängliga arbetskraften varit otillräcklig. Frågan om en effektivisering av taxeringskontrollen i allmänhet torde emellertid — såsom jämväl framhållits av revisorerna — komma att upptagas till behandling i samband med det ovannämnda av beskattningsorganisationssakkunniga avgivna förslaget.

Utskottet.

I de nu föreliggande motionerna har berörts ett spörsmål, vilket icke synes hava upptagits till särskild behandling av beskattningsorganisationssakkunniga, nämligen frågan om en förbättring av taxeringskontrollen beträffande utövare av de fria yrkena. Såsom i motionerna framhållits äro enligt gällande bestämmelser taxeringsmyndigheternas möjligheter att öva kontroll över sådana yrkesutövares deklarerade inkomster synnerligen ringa. Att detta är fallet torde kunna antagas i främsta rummet bero därpå att — om här bortses från advokater — bokföringsplikt icke ansetts kunna åläggas utövare av de fria yrkena. Tid efter annan ha i våra skatteförfattningar vidtagits ändringar för vinnande av en effektivare taxeringskontroll på olika områden. Beträffande de fria yrkena har dock hittills icke genomförts någon reglering i detta hänseende.

Något tvivel torde icke kunna råda därom att en sådan ordning är ytterst otillfredsställande. I fråga om allt slags förvärvsverksamhet bör givetvis taxeringsmyndigheterna äga möjlighet att, så långt detta låter sig göra, utöva en vid beskattningen erforderlig kontroll. Vikten härav framträder med särskild styrka i rådande läge med den skärpta beskattning, som nu är för handen. Att den nuvarande ordningen i ifrågavarande avseende givit anledning till missbruk från de skattskyldigas sida framgår bland annat av vissa under den senaste tiden upptäckta fall av skattesvek bland de fria yrkenas utövare.

Utskottet anser sålunda av behovet påkallat, att taxeringsmyndigheterna beredas möjlighet till en effektivare taxeringskontroll beträffande de fria yrkenas utövare. Det i de likalydande motionerna I: 5 och II: 13 framställda förslaget om införande av uppgiftsplikt för sjukkassor och försäkringsbolag i fråga om utbetalda ersättningar till läkare och därmed jämställda yrkesutövare finner dock utskottet knappast utgöra någon verklig lösning. Hela problemet rörande taxeringskontrollen av de fria yrkenas utövare bör enligt utskottets mening tagas under noggrant övervägande.

En förbättrad taxeringskontroll beträffande de fria yrkenas utövare lär icke kunna genomföras utan att ökade förpliktelser i ett eller annat avseende åläggas dessa yrkesutövare. Införande av bokföringsplikt kan givetvis ifrågasättas, åtminstone vad angår vissa yrkesgrupper. Även utan införande av bokföringsplikt torde emellertid en förbättring i kontrollavseende kunna vinnas. Utskottet får härvid erinra om de bestämmelser, som i detta hänseende genomförts i Finland. Enligt statsrådets beslut angående särskilda åtgärder, vilka avse en effektivare inkomst- och förmögenhetsbeskattning (utfärdad i Helsingfors den 19 juni 1942), har sålunda föreskrivits, att näringsutövare — bl. a. inom de fria yrkena — skola vara skyldiga att för såväl inkomster som utgifter hava verifikat samt att läkare, tandläkare och veterinärer skola vid mottagande av honorar utfärda kvittens enligt fastställt formulär, varav en del — försedd med anteckningar om beloppet, dagen då det erlagts och eventuellt namnet å den som erlagt honoraret — skall stanna hos mottagaren av honoraret.

På grund av vad nu anförts anser sig utskottet böra föreslå skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning av frågan angående förbättring av taxeringskontrollen över de fria yrkenas utövare.

Vad angår det i de likalydande motionerna I: 5 och II: 13 berörda spörsmålet om införande av viss uppgiftsplikt vid inregistrering av samfälligheter m. m. får utskottet erinra om att i samband med behandlingen av propositionen nr 134 till 1942 års riksdag, avseende bland annat ändrade bestämmelser rörande beskattningen av stiftelser och ideella föreningar, fråga uppkommit om upprättande av ett efter statistisk undersökning upplagt register över sådana rättssubjekt. 1942 års bevillningsutskott yttrade i detta sammanhang i sitt betänkande nr 21, att enligt utskottets mening uppläggandet av ett register över framför allt stiftelser skulle avsevärt bidra till att skattskyldiga rättssubjekt av detta slag i större utsträckning än vad nu är fallet bleve taxerade för sina inkomster, varjämte utskottet framhöll önskvärdheten av att ett sådant register utan dröjsmål komme till stånd. Utskottet instämmer i vad 1942 års bevillningsutskott sålunda anfört och understryker vikten av att åtgärder bliva vidtagna i angivna syfte. Införande av sådan uppgiftsplikt, som i motionerna avses, anser sig utskottet däremot icke kunna förorda.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- 1) att riksdagen måtte i anledning av dels de likalydande motionerna I: 5 och II: 13, i vad desamma avse förbättring av taxeringskontrollen över de fria yrkenas utövare, dels ock motionen II: 179 i samma ämne i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning av berörda spörsmål och därvid beakta vad i detta betänkande anförts ävensom för riksdagen framlägga de förslag, som må av utredningen föranledas; samt

2) att de likalydande motionerna I: 5 och II: 13, i vad desamma avse införande av viss uppgiftsplikt vid inregistrering av samfälligheter m. m., icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 10 juni 1943.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bärq, Sjödahl, Frans Ericson, friherre Lagerfelt, Eklund, Herman Ericsson, Ljungdahl, Sylwan* och *Lindblom*; samt

från andra kammaren: herrar *Hagberg* i Malmö, *Olsson* i Gävle, *Orgård, Sandberg, Falk, Kilbom, Henriksson, Sundström* i Skövde, *Ohlsson* i Kastlösa och *Andersson* i Viggelsbo.
